

Bevarandeplan för Natura 2000-området Skälderviken SE0430125 i Höganäs, Helsingborgs och Ängelholms kommuner, Skåne

Foto: Eva Ohlsson, strandängar, Alexander Regner, knipa

Grunduppgifter om Skälderviken

Län: Skåne

Kommun: Höganäs, Helsingborg och Ängelholm

Läge: 18 km väster om Ängelholm

Markägare: Enskilda, kyrkan, naturvårdsverket

Areal: 1366,8 hektar

Skyddsform: Delvis naturreservat

Bakgrund: SPA beslutat av Regeringen 1998-12.

Bevarandeplan fastställd och kungjord av Länsstyrelsen i Skåne 2018-12-20 respektive 2018-12-21.

Reviderad: Förslag till bevarandeplan 2018-12

Vad betyder Natura 2000?

EU bygger ett nätverk av områden med skyddsvärd natur som kallas Natura 2000. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa. Natura 2000 har tillkommit med stöd av två EG-direktiv; Fågeldirektivet (EU-rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar. och Habitatdirektivet (EU-rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter senast ändrat genom direktiv 2006/105/EG. Nätverket byggs upp av områden som föreslås av regeringen och som antas av kommissionen. Direktiven har sin grund i Bernkonventionen som var först med att rättsligt skydda arter och deras livsmiljöer i Europa. EU-direktiven bygger på nya kunskaper och inför principen att bevara naturtyper för deras egen skull och inte enbart för att de utgör hemvist för vissa arter. Habitat- och fågeldirektivet är EU:s bidrag till bevarandet av den biologiska mångfalden så som det lades fast i Konventionen om biologisk mångfald i Rio 1992.

Sverige har ett särskilt ansvar för att skydda och vårda de områden som är föreslagna att ingå eller som ingår i Natura 2000 och detta regleras i den svenska lagstiftningen i Miljöbalken med tillhörande Förordning om områdesskydd m m. Det innebär att åtgärder som kan inverka negativt på bevarandestatus för preciserade habitat eller arter inom Natura 2000-området kräver tillstånd enligt miljöbalken med tillhörande förordningar.

Vad är en bevarandeplan?

Till varje område ska det finnas en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden och vilken skötsel som behövs för att dessa naturvärden ska finnas kvar långsiktigt. Bevarandeplanen innehåller också en beskrivning av vilka verksamheter och åtgärder som kan hota de arter och livsmiljöer som ska skyddas i Natura 2000-området. Bevarandeplanen innehåller viktig information som används som underlag vid samråd och tillståndsprövningar av verksamheter och åtgärder inom Natura 2000-området. I bevarandeplanen redovisas gränser och fågelarter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande arter, varför det är nödvändigt att bevarandeplanerna redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen. Om ett Natura 2000-område också ingår i ett annat områdesskydd, t.ex. naturreservat, finns det gällande föreskrifter för området, dessa finns att läsa i beslutet till naturreservatet samt i skötselplanen. Bevarandeplanen för Natura 2000-området hänvisar i mycket till skötselplanen och utgör därför en enklare form av bevarandeplan. Bäst läses de tre dokumenten tillsammans.

Vad är en Natura 2000-art eller en typisk art?

Bevarandeplanen redovisar flera kategorier av arter. *Natura 2000-arter* är utpekade skyddade arter som listas i art- och habitatdirektivets bilaga 2 eller i fågeldirektivets bilaga 1. Bevarandeplanen ska ha med bevarandemål för dessa arter. Tillstånd krävs alltid för åtgärder som riskerar att påverka dessa arter negativt. *Typiska arter* är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsamt tillstånd för en utpekad naturtyp. *Karaktäristiska arter* ska stödja tolkningen av en viss naturtyp. Arter kan vara både typiska och karaktäristiska. *Prioriterade arter* och naturtyper är de arter/naturtyper som är utpekats som mest hotade enligt art- och habitatdirektivet och vars utbredning huvudsakligen ligger inom EU:s territorium, de är markerade med en asterisk. Dessa prioriteringar ska skiljas från de prioriteringar av arter och naturtyper som görs i bevarandeplanen när åtgärder prioriteras för att arten eller naturtypen ska få gynnsam bevarandestatus. Rödlisterade arter är en sammanställning av arters status när det gäller

risk att dö ut inom ett lands gränser. En nationell *rödlista* publiceras vart femte år av ArtDatabanken och finns för denna bevarandeplan förtecknad i boken Rödlistade arter i Sverige 2015. *Fridlysta arter* är förtecknade i Artskyddsförordningen. Det är förbjudet att plocka, fånga, döda, eller på annat sätt samla in eller skada vissa växter och djur. *Ågp*-arter är hotade arter med ett särskilt åtgärdsprogram för att förbättra artens överlevnadsmöjligheter.

Vad är bevarandestatus?

Natura 2000 innebär att alla EU-länder ska vidta åtgärder för att naturtyper och arter som utpekats ska ha *gynnsam bevarandestatus*. Det innebär att man ska försäkra sig om att de utpekade naturtyperna och arterna finns kvar långsiktigt i Europa. För en naturtyp kan *gynnsam bevarandestatus* innebära att man bevarar de strukturer och funktioner som finns i naturtypen och att de arter som är typiska för naturtypen finns kvar i livskraftiga populationer. För en art innebär *gynnsam bevarandestatus* att arten finns i livskraftiga populationer och att förekomsten av dess livsmiljö är tillräcklig. I bevarandeplanen anses fullgod bevarandestatus vara densamma som gynnsam.

Viktigt att tänka på

För att inte skada Natura 2000 områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000 område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller åtgärder på skogsmark ska istället Skogsstyrelsen kontaktas. Bevarandeplanen för ett Natura 2000-område kan revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningarna förändras. När bevarandeplanen förändras medför det att den måste fastställas på nytt. Då ges markägare och andra berörda möjlighet att lämna synpunkter. Vid tillståndsprövning är det viktigt att utnyttja den nya kunskapen som finns i reviderade bevarandeplaner även innan arealer och arter har beslutats av regeringen.

Mer information om Natura 2000

Länsstyrelsens webbplats: www.lansstyrelsen.se/skane/N2000 eller
telefon 010-224 10 00

Naturvårdsverkets webbplats: www.naturvardsverket.se

Mer information om naturreservat

Länsstyrelsens webbplats: www.lansstyrelsen.se/skane/bildanaturreservat eller
telefon 010-224 10 00

Karttjänsten Skyddad natur webbplats: <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se>

Innehållsförteckning

ÖVERSIKTSKARTA.....	5
OMRÅDESBESKRIVNING.....	6
INGÅENDE FÅGELARTER ENLIGT NATURA 2000.....	8
Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden	10
Gemensamma bevarandemål.....	11
HOT MOT NATURA 2000-ARTERNA.....	12
SKYDD OCH BEVARANDEÅTGÄRDER.....	15
Skydd och reglering	15
Prioriterade bevarandeåtgärder	16
Restaureringsåtgärder	16
Löpande skötsel	16
Uppföljning	17
Arter enligt fågeldirektivet.....	17
REFERENSER.....	37

Översiktskarta

Natura 2000-området Skälderviken, SE0430125

Områdesbeskrivning

Natura 2000-området Skälderviken är beläget i den inre, södra delen av Skälderviken i nordvästra Skåne. Området sträcker sig från Rekekroken, väster om Jonstorp, och österut till öster om Utvälinge. Området omfattar strandnära landområden med hävdade strandängar, gammal fäladsmark, partier med skog, Vegeåns mynningsområde i öster samt ett långgrundt havsområde som sträcker sig ut till sex meters djup. Området är av stor vikt för fågellivet och ett av de största marina våtmarksområdena i regionen och upptaget i våtmarkskonventionen RAMSAR.

Havsområdet består av långgrundna sandiga vikar och en bitvis stenig kustlinje med större och mindre block och klapperstensfält, några mindre öar samt mynningsområde från tre åar. Delar av det långgrundna bottenområdet blottas vid lågvatten och på flera ställen längs kusten har det bildats laguner. Glesa ålgräsängar på sandbottnar, steniga områden med makroalger samt bottnar utan makrovegetation karaktäriserar undervattenslandskapet. Bottnar med ålgräs och makroalger utgör livsmiljö för en stor mängd fiskar och ryggradslösa djur. Väster om Farhultsbaden och i området kring ön Skäljön, helt uppbyggd av block, finns områden med sandrevlar. Havsmiljöns mosaik av olika habitat och goda vattenomsättning ger området en hög biologisk mångfald med både mjuk- och hårbottensarter och Skälderviken är ett viktigt havsområde för sjöfågel. Närings- och sedimentrikt vatten når havsområdet där Vege å, Görslövsån och Oderbäcken mynnar ut i Skälderviken. I dessa områden där sött och salt vatten blandas, så kallade estuarier, finns höga tätheter av havsborstmaskar, små kräftdjur och blötdjur som många fåglar utnyttjar som föda.

Landdelen av området ingår i den forna Kulla fälad. Fäladen betades gemensamt av de ingående socknarna och den månghundraåriga beteshävden formade ett öppet landskap. Idag återstår endast fragment av den gamla fäladen. Strandängarna är fortfarande till stora delar väl betade och har höga natur- och kulturvärden. Strandängarna nyttjades inte bara för att ge foder till djuren utan även för torvtäkt. Torvtäkten och trampet från djuren luckrade upp grässvålen och har gett upphov till flacka gropar, så kallade skonor, längs stranden som vattenfylls vid högvatten och utgör en mycket speciell livsmiljö.

I det flacka området mellan Jonstorp och Farhult finns betespräglade naturtyper med mestadels låg vegetation. En bit in från kusten dominerar botaniskt intressanta fattiga hedar och ängar med flera rödlistade arter. Längs stränderna och på öarna är markerna mer direkt saltvattenspåverkade och består till största delen av fuktiga och våta strandängar med inslag av skonor, samt av sanddyner i olika utvecklingsstadier som avgränsas mot havet av smala remsor av sandig eller stenig strand. På strandängarna, som har sin största utbredning kring Görslövsåns och Oderbäckens mynningar samt på ön Rönnen, avgränsad från fastlandet av en smal föränderlig kanal och laguner, trivs salttåliga och hävdgynnade arter. Längs stränderna ligger näringsrika driftvallar. Sydost om Rönnen finns sandstränder, vassområden och dybankar ut till Sandön och Vegeåns mynning. Nordväst om Sandön ligger ön Skäljön, uppbyggd av moränblock. Mellan de två öarna finns ett grunt vattenområde som är rikt på stora spridda moränblock. Det grunda havs- och estuarieområdet mot Rönnen och kring Sandön och Skäljön har en inte sällan betydande variationer i vattenstånd vilket är av stor vikt för områdets vadarfåglar.

Hela området är av stor betydelse för fågellivet. God tillgång på bra häckningsmiljöer, rastplatser och på föda längs stränderna och i det grunda havsområdet, där sandbankarna runt Halsarevet och Skäljön utgör speciellt värdefulla miljöer, lockar stora mängder häckande, flyttande och övervintrande fåglar av åtskilliga arter. Det produktiva havsområdet utgör en betydelsefull födoresurs

där bottenvegetation, småfisk, havsborstmaskar, kräftdjur, snäckor, musslor och andra bottendjur utgör viktig föda. Musselbankarna på större djup utanför området är viktiga för dykänder som ejder som nyttjar området hela året. Området är en av landets viktigaste övervintringslokaler för svärta, bedömd som nära hotad samt sjöorre.

Sambanden mellan grunda sandbottnar av växlande karaktär, bottenfauna, fiskreproduktion och fågelliv är av stort ekologiskt intresse. Dessa samband kan lätt påverkas av olika hotfaktorer, vilket gör att området med dess strukturer och typiska arter tillsammans utgör en känslig ekologisk enhet.

Den gamla strandmalen är ett omtyckt strövområde med goda möjligheter att vandra på gamla kreatursstigar i ett tilltalande landskap och fågellivet lockar ornitologer. Flera populära badplatser finns inom området och diverse vattensporter utövas. Vid Farhultsbaden förekommer även ridning. I Skälderviken, Görslövsån och Vege å bedrivs ett omfattande husbehovs- och sportfiske efter havsöring, sjurygg och multe med flera arter.

Området överlappar med naturreservatet Jonstorp-Vegeåns mynningsområde där områdets naturtyper och deras bevarandevärde beskrivs närmre. Området angränsar i norr till Natura 2000-området Nordvästra Skånes havsområde, utpekat enligt art- och habitatdirektivet. Området är i sin helhet upptaget i våtmarkskonventionen RAMSAR och ingår även i Helcom MPA "Kullaberg-Skälderviken".

I övrigt gällande områdesbeskrivning hänvisas till beslutet samt skötselplanen för naturreservatet Jonstorp-Vegeåns mynningsområde.

Ingående fågelarter enligt Natura 2000

Tabell 1. De fågelarter som ligger till grund för SPA-området Skälderviken Arternas förekomstform anges liksom deras bevarandestatus inom området. Bevarandestatus indelas i fullgod bevarandestatus (gynnsam bevarandestatus) eller icke fullgod. Bevarandestatusen anses "gynnsam" när: 1. uppgifter om den berörda artens populationsutveckling visar att arten på lång sikt kommer att förbli en livskraftig del av sin livsmiljö, 2. artens naturliga utbredningsområde varken minskar eller sannolikt kommer att minska inom en överskådlig framtid, och 3. det finns, och sannolikt kommer att fortsätta att finnas, en tillräckligt stor livsmiljö för att artens populationer skall bibehållas på lång sikt.

Kod	Art	Vetenskapligt namn	Förekomst	Bevarandestatus	
				Fullgod	Icke fullgod
A064	Alfågel ♦	<i>Clangula hyemalis</i>	Övervintrar	X	
A082	Blå kärrhök	<i>Circus cyaneus</i>	Rastande/övervintrande under september-april.	X	
A081	Brun kärrhök	<i>Circus aeruginosus</i>	Häckande under april-augusti, 1 par. Den rastar även i området.	X	
A151	Brushane	<i>Philomachus pugnax</i>	Rastande under vår-höst, (april-oktober).		X
A063	Ejder ♦	<i>Somateria mollissima</i>	Häckar och övervintrar		X
A094	Fiskgjuse	<i>Pandion haliaetus</i>	Rastande huvudsakligen under hösten (juni-september). Nyttjar området för födosök under underhäckningstid april-september.	X	
A193	Fisktärna	<i>Sterna hirundo</i>	Häckande under maj-juli, 0-1 par.	X	
A048	Gravand ♦	<i>Tadorna tadorna</i>	Häckar allmänt under maj-juni	X	
A166	Grönbena	<i>Tringa glareola</i>	Rastande under vår-höst, (maj, juni-september).	X	
A075	Havsörn	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Rastande huvudsakligen under vintern (oktober-mars), <5 individer	X	
A191	Kentsk tärna	<i>Sterna sandvicensis</i>	pot. häckande, 2-5 par (häckade senast 2006). Den rastar fortfarande i området under april-september.		X
A102	Jaktfalk ♦	<i>Falco rusticolus</i>	Övervintrar 1-3 ex, nov-mars		

Kod	Art	Vetenskapligt namn	Förekomst	Bevarandestatus	
A229	Kungsfiskare	<i>Alcedo atthis</i>	Födosöker inom området. Häckar utanför.		X
A140	Ljungpipare	<i>Pluvialis apricaria</i>	Rastande under augusti- november.	X	
A157	Myrspov	<i>Limosa lapponica</i>	Rastande under vår-höst, (maj, juli-augusti), <100 individer.		X
A103	Pilgrimsfalk	<i>Falco peregrinus</i>	Rastande året runt, <5 individer.		X
A021	Rördrom	<i>Botaurus stellaris</i>	Några övervintrar årligen.		X
A194	Silvertärna	<i>Sterna paradisaea</i>	Har häckat i området. Rastar huvudsakligen under våren (april-maj).	X	
A065	Sjöorre ♦	<i>Melanitta nigra</i>	Övervintrar i stora flockar	X	
A132	Skärfläcka	<i>Recurvirostra avosetta</i>	Häckande under april-juli, > 20 par.	X	
A119	Småfläckig sumphöna	<i>Porzana porzana</i>	Enstaka ses årligen men häckar ej.		X
A001	Smålom	<i>Gavia stellata</i>	Övervintrar i området.		X
A069	Småskrake ♦	<i>Mergus serrator</i>	Häckar under juni-augusti	X	
A145	Småsnäppa	<i>Calidris minuta</i>	Rastande under juli- september.	X	
A195	Småtärna	<i>Sterna albifrons</i>	Häckande under maj-juli, 8- 10 par	X	
A098	Stenfalk	<i>Falco columbarius</i>	Rastande främst under september-oktober, 1-5 individer.	X	
A007	Svarthakedopping	<i>Podiceps auritus</i>	Ett 100-tal övervintrar i området, augusti-april	X	
A066	Svärta ♦	<i>Melanitta fusca</i>	Övervintrar i området.		X
A038	Sångsvan	<i>Cygnus cygnus</i>	Rastande under vintern (oktober-mars).	X	
A338	Törnskata	<i>Lanius collurio</i>	Häckande 3-6 ex. under maj- augusti. Rastande under vår och höst (maj, augusti- september).	X	

Kod	Art	Vetenskapligt namn	Förekomst	Bevarandestatus
◆ ny art som inte är beslutad av regeringen				

Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden

Det övergripande bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s Fågeldirektiv.

För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de fåglar som utgjort grund för utpekandet av området. Genom att ha gynnsamt tillstånd bidrar Natura 2000-området till att skapa eller upprätthålla en gynnsam bevarandestatus på biogeografisk nivå.

Prioriterade bevarandevärden:

De prioriterade bevarandevärdena är de för fågellivet viktiga marina livsmiljöerna med rev, grunda bottnar som blottas vid lågvatten och laguner samt de öppna naturtyperna med våtmarker, sanddyner i olika utvecklingsstadier och de låglänta flacka strandområdena med månghundraårig hävd. Särskild prioritet ska ges till de rika fågelliv som är knutet till dessa miljöer.

Motivering:

Natura 2000-området är beläget i det inre av Skälderviken som utgör den sydligaste delen av Kattegatt. Den marina miljön liksom strandlandskapet är mycket dynamiskt med en mosaik av livsmiljöer beroende av att naturliga processer som omformar landskapet tillåts verka. Det grunda havsområdet kännetecknas av sandbottnar med och utan ålgräsängar samt rev och stenblock med alger. Det högproduktiva grunda havsområdet ger förutsättningarna för områdets höga värde för fåglar. Av särskild betydelse är havsområdet som födosöksområde för häckande och rastande vadarfåglar och för övervintrande sjöfågel. Stora delar av landarealen utgör de sista resterna av utmark med lång hävdkontinuitet i ett landskap med höga kulturmiljövärden. De välhävdade betesmarkerna nyttjas av markhäckande fågelarter och utgör livsmiljöer med stor betydelse för biologisk mångfald, kulturhistoria och landskapsbild. Områdena ska bevaras och de delar som förlorat i värde ska restaureras för att öka områdets areal av värdefulla livsmiljöer för förekommande skyddade växt- och djurarter. Fåglar som är beroende av området som häckningsmiljö samt för rastning och övervintring ska särskilt prioriteras i fråga om åtgärder, skötsel och uppföljning.

Gemensamma bevarandemål

Nedan redovisas de bevarandemål som är gemensamma för samtliga förekommande fågelarter. För vissa arter finns även mer specifika bevarandemål och de redovisas för varje art under rubriken ”Arter enligt fågeldirektivet”.

Förekommande fågelarter ska finnas i livskraftiga populationer och livsmiljön för respektive fågelart ska bibehållas eller öka i området. Fågelarter som behöver väl hävdade strandområden samt kust- och sjöfåglar¹ prioriteras och gynnas före brun kärrhök och rördrom som är knuten till vassområden.

Natura 2000-området Skälderviken ska utgöra ett lämpligt övervintrings-, rastnings- och häckningsområde för områdets utpekade fågelarter, andra fågeldirektivarter, rödlistade arter samt andra skyddsvärda fågelarter.

Havsområdet ska ha en för sitt geografiska läge fortsatt hög biologisk produktion och mångfald som gynnar marina växter, bottendjur, fisk och utpekade fågelarter.

Havsområdet inklusive revlar, block och andra landområden ska utgöra en skyddad och ostörd miljö där fåglar kan hitta föda, vila och reproducera sig,

Påverkan från rovdjur eller borövare ska inte vara sådan att den långsiktigt hotar förekommande prioriterade fågelarters bevarandestatus.

Vattenkvaliteten ska ha minst god status² inom området.

Betesmarker och brynmiljöer med blommande bärbuskar ska finnas kvar eller öka sin areal så att fåglarnas behov av häckningsplatser, föda och skydd tillgodoses.

Mänskliga aktiviteter, verksamheter och vistelser ska inte inverka negativt på förekommande fågelarter eller deras livsmiljöer.

Betesmarkerna ska i första hand skötas genom naturvårdsinriktad betesdrift, i andra hand genom slåtter. Skötseln kan kompletteras med andra åtgärder som till exempel naturvårdsbränning.

Framtida uppföljning av planen kan medföra att nuvarande bevarandemål ändras och att nya mål läggs till.

¹ Hävdade strandängar är en naturtyp upptagen i Art- och habitatdirektivet. Arealen för naturtypen har minskat i takt med förändringar i jordbruket. Detta har bl a gjort att arter knutna till habitatet också minskat, t ex flera arter vadarfåglar.

Åtgärder för dessa ska därför prioriteras på bekostnad av arter vars habitat är rikligt förekommande på andra platser.
² Vattenkvaliteten ska enligt Vattendirektivet ha god ekologisk och kemisk status. Enligt Havsmiljödirektivet är kravet att kvaliteten ska vara av god miljöstatus. Direktiven överlappar från strandlinjen till en sjömil utanför baslinjen.

Hot mot Natura 2000-arterna

Nedan listas exempel på reella eller potentiella hot mot områdets bevarandevärden. Både sådana verksamheter eller åtgärder som typiskt sett kan förväntas påverka området och mer generellt formulerade hot utgående från vad som kan motverka bevarandemålen. Hoten som anges här påverkar alla eller de flesta av områdets arter. För vissa arter finns mer specifika hot och de redovisas för varje art under rubriken "Arter enligt fågeldirektivet".

De största hoten för områdets Natura 2000-fågelarter är:

Exploatering i eller utanför området

Exploateringsföretag, i eller utanför området, kan förstöra eller skada livsmiljöer och habitat som används för häckning, rastning eller för födosök. Påverkan kan var direkt genom att mark och vattenarealer tas i anspråk, genom påverkan på hydrologi och vattenutbyte, eller indirekt genom påverkan på substratförhållanden och vattenkvalitet, som till exempel grumling och sedimentation, vilket kan leda till försämrad födotillgång eller -kvalitet för områdets fåglar. Exploatering kan generera buller och vibrationer som kan verka direkt störande på områdets fågelliv men även indirekt genom att påverka viktiga bytesfiskar. Buller-föroreningar kan även verka som barriärer och stänga ute arter, så kallade utestängningseffekter, från livsmiljöer. Ökad belysning som kan verka mycket störande på nattlevande och -flyttande fåglar även ute till havs och längs stränderna. Ökad aktivitet och fler människor, farkoster och maskiner som rör sig i och igenom området och kan leda till utestängningseffekter. Exploatering kan även leda till störda samspel, ökad fragmentering och minskad konnektivitet mellan områden och minska ett områdes bevarandevärde. Till exempel är vadarfåglar beroende av stora sammanhängande områden för framgångsrik häckning och övervintrande dykänder av stora störningsfria grundområden där de kan leta efter föda.

Uppförande, drift och avveckling av vindkraftverk och andra konstruktioner i eller utanför området är ett exempel på ett stort och långvarigt exploateringsföretag som kan få långtgående konsekvenser för områdets fågelfauna.

Andra störningar

Friluftsliv kan verka mycket störande på fågellivet. Människor som stör på olämpliga platser och tider på året kan, liksom lösspringande hundar, ge irreversibla skador på fågellivet liksom vattensporter som vind- och kitesurfing. Till exempel kan tärnor permanent överge sina fleråriga häckningsplatser redan vid en enstaka störning.

Rovdjurs som räv, mink, kråkfåglar, brun kärrhök, tornfalk med flera, kan genom sin predation på ägg och ungar påverka populationerna. Buskar, träd, staketstolpar och andra uppstickande föremål i närheten av häckningslokaler utgöra utsiktsplatser för rovfåglar, som till exempel kråkor, och kan ha stor inverkan på markhäckande fåglar.

Jakt i eller i närheten av vilo- och födosöksområden kan leda till utestängningseffekter.

Fartyg eller andra motordrivna farkoster som framförs i hög hastighet över grunda bottnar, kan verka mycket störande, till exempel genom sin närvaro och genom buller, på fåglar samt riskerar att genom svall eller turbulens förstöra eller försämma viktiga platser för födosök.

Försämrad hävd och överbete

Försämrad eller upphörd hävd av områdets betes- och slåttermarker leder till minskad tillgång på häckningsplatser och födosökmiljöer. Särskilt missgynnas vadarfåglar som häckar på hävdade strandängarna då dessa är beroende av stora sammanhängande hävdade arealer.

För högt betetryck av tamboskap men även överbete av vilda djur som till exempel gåsfåglar, liksom för tidigt betessläpp eller slåtter kan leda till stora områden med låg vegetation vilket missgynnar fågelfaunan. Stora områden utan högre gräsriggar, partier med högre vegetation och tuvor av fjolårgräs inverkar negativt på fåglarnas häckningsframgång när lämpliga boplatser eller skyddsområden blir för få.

Fragmentering och försämrad konnektivitet

Skälderviken är en viktigt skyddad låglänt kust- och grundbottenareal med koppling till andra skyddade havsområden. Fragmentering av området, till exempel genom exploatering av vissa delar, kan försämma möjligheterna för arter att utnyttja området optimalt eller att sprida sig inom eller mellan angränsande områden. Många utpekade fågelarter är beroende av stora sammanhängande arealer fria från mänsklig störning. Skötsel som avlägsnar kantzoner och mosaikmiljöer och skapar skarpa gränser mellan olika markslag kan ge försämrad konnektivitet inom området men kan även leda till en försämrad insektsfauna vilket innebär en minskad födoresurs för flera av områdets fåglar.

Förändrad hydrologi

Förändringar i områdets hydrologi genom ändringar av markavvattning inom eller utanför området eller genom förändringar av havets naturliga översvämningssdynamik kan få stora konsekvenser för områdets flora och fauna, inklusive områdets fåglar, genom utökad risk för uttorkning av viktiga småvatten och genom förändring av markkemiska egenskaper.

Spridning av invasiva arter

Redan etablerade främmande invasiva arter som mink har stor negativ inverkan på områdets fågelfauna och spridning och etablering av andra invasiva arter som till exempel japanskt jätteostron, vresros eller mårdhund kan få stora konsekvenser områdets flora och fauna. Införande av till exempel signalkräftor eller fisk som inte förekommer naturligt i de akvatiska miljöerna kan ge förändringar i ekosystemet som missgynnar områdets fågelfauna.

Föroreningar och utsläpp

Oljeutsläpp eller läckage av andra förorenande ämnen i samband med olyckor men även operationella³ utsläpp kan orsaka direkta skador på fåglar likväl som långsiktiga, indirekta skador genom påverkan på för fåglarna viktiga födoresurser som till exempel blåmusslor och på landmiljöer.

Kemikalier som används i oljebekämpande syfte, så kallade dispergeringsmedel, liksom vissa båtbottnfärger, har skadlig inverkan på marina arter. Ackumulering och spridning av organiska miljögifter och tungmetaller i akvatisk miljö påverkar både bottenfaunan och djur högre upp i näringsväven som fåglar och marina däggdjur. Användning av bekämpningsmedel och kemikalier på de omkringliggande åkrarna och i de omkringliggande skogarna kan påverka områdets naturvärden negativt genom till exempel påverkan på marina organismer, insekter och på florans.

Ljud och ljus kan verka som föroreningar.

³ Operationella utsläpp är mindre, medvetna eller oavsiktliga men olagliga, utsläpp som görs i samband med drift inom sjöfart tex i samband med tömning av ballasttankar eller rengöring av oljetankar.

Eutrofiering

Ökad näringsbelastning kan bidra till att havsområden övergöds och att livsmiljöer förloras som födosöksområde. Planktonproduktionen kan öka och siktdjupet minska och fåglar kan därmed få svårare att leta eller fånga föda. Snabbväxande fintrådiga alger kan konkurrera ut sjögräs och makroalger genom påväxt och genom att bilda drivande algmattor. Algmattorna kan hindra fiskar och fåglar från att hitta föda samt planktoniska larvstadier av bottenlevande evertebrater att nå botten vid bottenfällning vilket kan ge sämre födotillgång för fåglar. Syrebrist på botten kan uppstå när algmattorna bryts ner.

Fiske

Fiskeredskap kan ge bifångster av fåglar, marina däggdjur, fåglar och icke-målarter. Varje år fastnar en stor mängd sjöfågel i fiskeredskap. Bottensatta nät medför störst risk, där risken ökar bland annat med ökad maskstorlek. Området är av nationell vikt för sjöfågel som ejder, under hela året och som övervintringslokal för arter som svärta och sjöorre. Bifångst av utpekade arter inom området kan påverka områdets bevarandevärde och utpekade arters bevarandestatus.

För stort uttag av fisk orsakar negativa kaskadeffekter i födoväven⁴. Ökad mängd småfisk kan på kort sikt gynna fiskätande fåglar men långsiktiga effekter kan leda till minskade arealer av fåglars livsmiljöer och svårigheter att hitta föda.

Fiske kan leda till utestängningseffekter.

Nedskräpning

Sjöfåglar kan fastna i rep och övergivna fiskeredskap och drunkna. Djur som äter makro- eller mikrokräp hämmas i sin tillväxt och riskerar att svälta ihjäl men kan även skadas genom mekanisk påverkan på inre organ eller förgiftas.

Kunskapsbrist

Om fåglars ekologi och livsvillkor, krav på livsmiljöer och deras skötselbehov.

---

⁴ Förenklat: Antalet stora rovfiskar minskar vilket leder till att antalet små rovfiskar ökar. Dessa äter av de betande ryggradslösa djuren vilket leder till minskat betestryck på fintrådiga alger och växtplankton vars biomassa ökar.

Skydd och bevarandeåtgärder

Ingrepp som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd av länsstyrelsen enligt 7 kapitlet 27-29 § miljöbalken. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Bevarandeplanen ska också fungera som underlag för bedömningen av om tillstånd behövs och om tillstånd kan ges.

Vid genomförandet av fågeldirektivet utgår man från att alla verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd. Enligt övergångsbestämmelserna krävs inte ett sådant tillstånd för verksamheter som påbörjats före 1 juli 2001 under förutsättning att de vid denna tidpunkt hade tillstånd enligt 9 eller 11 kap miljöbalken (eller motsvarande äldre bestämmelser). De tillståndsgivna verksamheterna skyddas av rättskraften i tillståndet. Syftet med övergångsbestämmelserna var inte att undanta tillståndskravet för framtida förändringar av befintliga verksamheter utan man ville undvika en obligatorisk omprövning av samtliga verksamheter som bedrevs 1 juli 2001. Vid ändringar av verksamheter och vid nyanläggning aktualiseras dock tillståndsplikten.

Staten har det övergripande ansvaret för skötseln av Natura 2000-områden och för att bevarandemålen uppnås. En förutsättning för att nå målen är ett gott samarbete mellan staten och den eller dem som äger eller brukar marken. Om skötseln av ett Natura 2000-område orsakar merkostnader för en markägare eller arrendator kan ersättning eventuellt fås, till exempel miljöersättning för betesmarker. Markägaren kan även skriva skötselavtal med Länsstyrelsen.

Markägare kan eventuellt få rätt till ersättning om **tillstånd inte kan ges** och Natura 2000 innebär avsevärda begränsningar i pågående markanvändning inom den berörda delen av fastigheten. Ersättning ges dock inte i alla fall t.ex. inte om man blivit nekad att uppföra byggnationer inom Natura 2000-områden. Om skog ska ersättas vill Naturvårdsverket att all skog inom Natura 2000-området ersätts samtidigt så att inte Natura 2000-området har ersatts i vissa delar och inte i andra. Miljöersättning inom betesmarker anses också vara en form av ersättning.

På grund av att fornlämningar finns i området måste alla åtgärder som skulle kunna ha en inverkan på dessa först samrådats med kulturmiljöenheten på Länsstyrelsen Skåne. Exempel är åtgärder så som slyuppdragning eller markberedning.

Bevarandeåtgärderna består av nuvarande och eventuella planerade skydd, restaureringsåtgärder, som vanligtvis är större engångsåtgärder, och löpande skötsel, som inte är engångsåtgärder och som behöver göras löpande.

Skydd och reglering

Förutom en del längst i öster vid Vegeås utlopp samt en del längs norra kusten vid Norra Häljaröd ingår området i naturreservatet Jonstorp-Vegeås mynning. Området överlappar till stor del med Natura 2000-området Jonstorp-Vegeås mynning, utpekade enligt Art- och habitatdirektivet. Förordnande om strandskydd gäller maximalt 300 meter från strandlinjen ut i havet och upp på land. Beträdnadsförbud gäller periodvis för delar av området och det finns även ett fiskfredningsområde.

Det finns ett behov av att bättre reglera fisket för att tillvarata bevarandevärden i marina miljöer. Länsstyrelsen har framställt en begäran till Havs- och vattenmyndigheten om ändrade regleringar av

fisket i marina skyddade områden. Regler som i så fall kommer att införas i fiskerilagstiftningen. Förslaget går ut på att bättre tillgodose bevarandevärdena gällande särskilt övervintrande sjöfågel och hotade arter. Länsstyrelsen anser i övrigt att de nödvändiga bevarandeåtgärderna är reglerade genom fastställandet av skötselplanen för naturreservatet Jonstorp-Vegeåns mynning.

Prioriterade bevarandeåtgärder

Havsmiljön ska lämnas till fri utveckling utan inskränkningar i naturliga hydrologiska processer.

Bete eller slåtter ska återupptas eller införas inom ohävdade delar av området. Målet är att restaurera eller utöka områden med hävdade marker för att gynna de naturtyper och djurarter som är knutna till den typen av miljö som till exempel markhäckande fåglar.

Områdets strandängar ska hävdas, företrädesvis genom bete, för att tillgodose fåglarnas behov av skydd, rast-, födosöks- och häckningsplatser. Strandängarna skall ha ett bete som ger ett mosaikartat fältskikt där tuvor och rator lämnas. Träd och buskar får inte förkomma i sådan utsträckning att de påverkar prioriterade bevarandevärden negativt. Genom restaurering ska arealen lämpliga häckningsmiljöer för vadarfåglar öka.

Reglera fisket genom tillämplig fiskerilagstiftning för att minimera risken för påverkan på bevarandevärdena på grund av bifångst av sjöfågel.

För vissa arter av vadarfåglar kan särskilda insatser vid häckning krävas såsom placering av skyddsburar över bon. Predatorkontroll i form av till exempel skydds jakt på rovdjur såsom kråka, räv, mink och grävling kan också vara aktuellt.

Där så är möjligt kan det vara positivt att återställa den naturliga hydrologin. Rensvallarna längs Görslövsån bör tas bort alternativt jämnas ut så att ån lättare kan svämma över strandmarkerna vid hög vattenföring.

Invasiva främmande arter ska bekämpas med målet att de inte ska förekomma inom området.

För att stärka skyddet för Natura 2000-området känsligaste områden är det viktigt att kanalisera besökare till de delar och platser som bedöms tåla ett friluftsliv bättre. Dessa görs mer lättillgängliga och attraktiva genom olika anordningar.

Restaureringsåtgärder

För fågelfaunan är den viktigaste restaureringsåtgärden att återinföra hävd på marker som har vuxit igen eller är på väg att växa igen för att öka arealen av väl hävdade marker.

I övrigt se skötselplan för naturreservatet Jonstorp-Vegeåns mynning

Löpande skötsel

Se skötselplan för naturreservatet Jonstorp-Vegeåns mynning

Uppföljning

Uppföljning av naturtyper och arter inom Natura 2000-områdena kommer att ske med omdrev vart 6:e eller 12:e år beroende på naturtyp och art. Vissa delar av uppföljningen, som t.ex. areal är obligatoriska medan andra delar kan väljas av länsstyrelserna själva. Mer information om enskild naturtyp/art finns på Naturvårdsverkets hemsida.

Arter enligt fågeldirektivet

Alfågel, *Clangula hyemalis* - A064

Artens förekomst är ej ännu fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Alfågeln är en liten dykand med cirkumpolär utbredning i arktiska och högarktiska områden. Huvuddelen av det europeiska beståndet häckar på tundraområdena i Ryssland och den är en fåtalig häckfågel i Sverige. Mycket stora mängder alfågel, huvudsakligen från den ryska tundran, övervintrar i egentliga Östersjön. De övervintrande fåglarna är koncentrerade till ett mindre antal grundområden och utsjöbankar, och den ses endast sparsamt under vintern i Skälderviksområdet. Under häckningssäsongen är alfågeln mycket specialiserad på att äta långsamsimmande kräftdjur, insekter och snäckor och man hittar den vid fisktomma sjöar där det finns gott om dessa bytesdjur. På övervintringsplatserna dyker alfågeln regelbundet ner till 30 meters djup där den letar föda. Vinterfödan består främst av blåmusslor, hjärtmusslor och östersjömusslor men även av vattengråsuggor och märlkräftor. Alfågeln är bedömd som livskraftig (LC) i sina häckningsområden men som starkt hotad (EN) och rödlistad i sina övervintringsområden.

Artspecifika bevarandemål

Målet är att alfågeln ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområde och livsmiljöer ska inte minska. Övervintringsområdena ska vara säkra, ha god vattenkvalitet och bra siktförhållanden. Föda ska finnas i tillräcklig utsträckning och i tillräckligt hög kvalitet. Området ska utgöra ett säkert övervintringsområde med god födotillgång i form av musslor av hög kvalitet.

Artspecifika hot

Koncentrationen av fåglar i stora flockar i ett fåtal i vinterområdena gör att arten mycket känslig för störningar i övervintringsområdena och arten har drabbats mycket hårt av illegala oljeutsläpp, så kallade operationella utsläpp, till havs, där tidvis hundratusentals fåglar dött. Samtidigt är kunskapsbristen stor om vad som händer med fåglarna i övervintringsområdena. Tusentals alfåglar drunknar varje år i fiskenät. Ett stort hot är inplantering av fisk i fisktomma sjöar i häckningsområdena i fjällkedjan. Fisken konkurrerar med fåglarna om födan och alfågeln riskera försämrad eller utebliven reproduktion på grund av födobrist.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Arbeta internationellt mot illegala utsläpp av olja liksom för att förhindra oljeutsläpp orsakade av olyckor där bättre kontroll och uppföljning av gällande regler för oljetransporter och tankrengöring bör införas för att minimera riskerna för oljeskador. Arbeta för begränsat fiske i övervintrings-

områdena för att minimera bifångst i nät. Musselbankarna i och i närheten av Natura 2000-området bör skyddas från verksamheter som kan skada dem. Inte plantera in fisk i fisktomma sjöar i häckningsområdena.

Blå kärrhök, *Circus cyaneus* - A082

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Blå kärrhök häckar numera enbart i norra Sverige men rastar i området både höst och vår och ett lågt antal övervintrar. Förutsatt att födotillgången är god kan blå kärrhök häcka framgångsrikt i öppen mark av sinsemellan mycket olika karaktär. Boet byggs alltid på marken i lågvuxen, tät vegetation; på myrar, hyggen, i kraftledningsgator, kärr eller på hedar men även i vassjöar samt i unga barrskogsplanteringar, i vide- eller björksnår eller t.o.m. i sädesfält. Artens utbredning och status i Sverige är ofullständigt känd. Den kraftiga nergången i Syd- och Mellansverige under 1960-talet sammanfaller med tiden för kvicksilverkatastrofen som drabbade en mängd fågelarter knutna till jordbrukslandskapet. Blå kärrhök har dock, i motsats till ett flertal andra drabbade arter, inte återhämtat sina positioner i södra Sverige trots en förbättrad biocidsituation. Arten är bedömd som nära hotad (NT) och rödlistad.

Artspecifika bevarandemål

Se gemensamma bevarandemål.

Artspecifika hot

Ingen hotbild bedöms föreligga i området. På sikt bör större inventeringsinsatser och viss forskning rörande blå kärrhöks ekologi ske.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Inga särskilda bevarandeåtgärder behövs nu men efter forskning kan specifika bevarandeåtgärder uppkomma.

Brun kärrhök, *Circus aeruginosus* - A081

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Brun kärrhök häckar sällsynt i området under april-augusti. Den förekommer även som rastfågel. Den är starkt knuten till vassrika eutrofa vattenområden och behöver en rik tillgång på vass för att bygga sitt bo i. Brun kärrhök jagar fågelungar, smågnagare och ibland även fisk och ägg. Jaktutflykter över åker- och ängsmark kan utsträckas åtskilliga kilometer från boplatsen. Arten är bedömd som livskraftig (LC).

Artspecifika bevarandemål

Målet är att arten ska finnas i området men den har ett krav på häckningsmiljö som inte är förenligt med andra prioriterade arter. Arten ska främst kunna använda området för födosök.

Artspecifika hot

Ur en nationell synvinkel finns inget direkt hot mot beståndet. Minskad tillgång på bladvass kan försämra artens möjligheter att hitta bra boplatser.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Arten har delvis andra krav på livsmiljö än de arter som prioriteras i detta Natura 2000-område. Inga särskilda åtgärder bedöms därför kunna utföras för den. Ny kunskap kan göra att särskilda åtgärder behövs utföras.

Brushane, *Calidris pugnax* - A151

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Brushanen häckar i Sverige i två helt olika typer av miljöer: i södra Sverige på betade strandängar och sankta områden samt på starrmyrar i taiga och lågalpin tundramiljö i norr. I bra häckningsmiljöer i söder finns en mosaik av gräs- och starrmarker, öppna dy- och jordtytor och grunda vattensamlingar. Hanarna lockar till sig honor, ”spelar”, på en gemensam plats, företrädesvis på låga upphöjningar i terrängen. Arten har ett relativt stort arealkrav. Som rastlokaler nyttjas öppna områden med grunt vatten och sandiga eller gyttjiga bottnar, men även översvämmade åker- eller betesmarker. Brushane rastar i området under vår och höst (april-oktober). Brushanen har troligen tidigare häckat i området. Arten är bedömd som sårbar (VU) och rödlistad.

Artspecifika bevarandemål

Målet är att öka arealen möjliga häckningsmiljöer, genom restaurering, för att försöka få tillbaka arten som häckande.

Artspecifika hot

Upphörd hävd, markavvattning, invallning av fuktiga strandängsmiljöer, samt fragmentering av häckningsmiljöer eftersom arten har ett relativt stort arealkrav på sammanhängande områden.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Restaurering i form av borttagande av vass och utökat bete för att erbjuda arten de större arealer av lämpliga häckningsmiljöer som den behöver.

Ejder, *Somateria mollissima* – A063

Artens förekomst är ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Ejdern är vår största dykand och den kan dyka ner till 20 meter för att leta föda. Ejdern är helt bunden till kusten och häckar längs hela kusten, dock mer sparsamt längst i norr. Den föredrar öar men häckar även på halvöar och havsstrandängar men undviker områden med fyrfota rovdjur. Södra Öresund är ett mycket viktigt område för arten både under häckningen och som övervintringsområde men även Skälderviken har betydelse. I Öresund sker en stor del av häckningen på Saltholm där 4800 bon räknades 2010. Äggen kläcks synkront efter 25-28 dygn och redan som mycket unga simmar honan

med ungarna över till den svenska sidan där ungarna växer upp. Efter ca 70 dygn är ungarna flygga. Merparten av de svenska ejdrarna övervintrar i danska vatten men vattnen i södra Öresund och havsområdet runt Falsterbohalvö är av internationell betydelse som övervintringsområde för den baltiska populationen och av mycket stor betydelse för den svenska. Ett något mindre antal övervintrar i södra Östersjön och på den svenska västkusten. Tidig vår, framförallt under en koncentrerad period i början av april, lämnar de sina övervintringsområden och flyttar till häckningsområdena. Ejderns föda består huvudsakligen av musslor, framförallt blåmusslor, men även kräftdjur och enstaka fiskar fångas. Små ungar lever av kräftdjur, små mollusker och insekter.

Arten har tidigare varit bedömd som livskraftig (LC) men är sedan 2015 bedömd som sårbar (VU) och rödlistad på grund av den kraftiga nergången.

Artspecifika bevarandemål

Målet är att ejdern ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområden och livsmiljöer ska inte minska. Ejdern ska fortsätta att häcka i området samt övervintra i stort antal i området där vattenkvaliteten ska vara god med bra siktförhållanden och de skall ha god tillgång på högkvalitativ föda i form av musslor och en störningsfri miljö.

Artspecifika hot

Arten ökade fram till 1990-talet men har därefter av okänd anledning minskat kraftigt. Starka belägg finns för att en ökad predation av havsörn och mink på ruvande honor leder till både försämrat häckningsresultat, ökad dödlighet och till sned könsfördelning. Ytterligare anledning till populationens nergång kan bero på försämrad tillgång och/eller kvalitet på blåmusslor vilket i sin tur leder till en försämrad kondition hos ejderhonorna som gör att det inte kan häckas varje år. Brist på vitamin B1 (tiamin) hos ejder och andra kustfåglar är känt från studier i Stockholms skärgård. Bristen medför neurotoxisk överdödlighet och reproduktionsstörningar. I många områden konstateras ytterst få ungar per kullar där det tidigare var vanligt förekommande. Anledningen till den stora dödligheten hos ungar är oklar. Förklaringar kan vara födobrist för ungarna som i stor utsträckning äter samma föda som mindre predatoriska fiskar, vilka ökat i antal. En ökad predation på ungar från trutar kan vara en annan anledning. Fiske, miljögifter och habitatförstörelse är exempel på hot med stor negativ påverkan, liksom mänsklig störning i häcknings- och övervintringsområden.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Mink och andra potentiella borövare bör hållas efter i häckningsområdena liksom trutar i uppväxtområdena. Eventuell jakt på arten bör begränsas till hanarna. Fisket med stormaskiga bottensatta nät bör inte förekomma under sjöfåglars rastnings- och övervintringsperioder. Musselbankarna i och i närheten av Natura 2000-området bör skyddas från verksamheter som kan skada dem och ejderns behov av födosöksområden i form av musselbankar måste beaktas vid planering av eventuella vindkraftverksparker.

Fiskgjuse, *Pandion haliaetus* - A094

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Fiskgjusen häckar i anslutning till vatten över större delen av landet dock inte inom området. Området nyttjas för att rasta i samt som födosöksområde under häckningstiden april-september. De bygger

vanligen sitt stora risbo i toppen av en plattkronad, kraftig tall med utsikt över omgivningen. En majoritet av boplatserna påträffas i anslutning till sjö, vattendrag eller kust. De lever enbart av fisk och är därför beroende av tillgång till öppet vatten. Arten är bedömd som livskraftig (LC).

Artspecifika bevarandemål

Se gemensamma bevarandemål.

Artspecifika hot

Tillgången på lämpliga boplatser är begränsande. Grumling och försurning av vattenområden och mänsklig störning av arten är andra hot.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Äldre träd, lämpliga för boplacering, bör medvetet sparas. Likaså bör boplatzformar sättas upp.

Fisktärna, *Sterna hirundo* - A193

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Fisktärnan häckar över hela landet och är något av en opportunist när det gäller valet av boplatser. Den häckar vid insjöar och dammar likväl som i kustområden men även i hamn- och industriområden. De häckar som enstaka par eller i små kolonier. Fisktärnor kan röra sig långt bort från sina häckningsplatser för att leta föda. Arten har ökat de senaste 30 åren och är stabil över den senaste tioårsperioden. Arten är bedömd som livskraftig (LC).

Artspecifika bevarandemål

Arten ska fortsätta att rasta i området under flyttningsperioderna.

Artspecifika hot

Båttrafik och friluftsliv kan medföra störningar under häckning. Dålig hävd och igenväxning liksom dikning och torrläggning av våtmarker kan leda till att viktiga häckningsplatser försvinner. Rovdjur, som mink, kan leda till att kolonier försvinner. Minskad konnektivitet genom exploatering av viktiga häckningsområden.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Skydda och upprätthålla bevarandevärdena i de livsmiljöer där arten häckar.

Gravand, *Tadorna tadorna* - A048

Artens förekomst är ej ännu fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Gravanden är en av våra största änder och den är ganska allmän runt Sveriges södra kuster. Den häckar vid flacka sand- och lerstränder både vid kusten och vid sjöar eller dammar. Paren lever ihop hela livet. Honan gräver en lång gång i en sandbrink som slutar i en håla där boet byggs, men arten kan även häcka i färdiga gångar som grävts av till exempel kaniner. Redan i augusti flyttar de svenska

gravänderna tillbaka till sina övervintringsområden, många till Elbes mynning vid tyska kusten. Arten är något av en karaktärsart för de livsmiljöer som finns i området där den förekommer som häckfågel. Arten är bedömd som livskraftig (LC).

Artspecifika bevarandemål

Se gemensamma bevarandemål

Artspecifika hot

Utdikning och torrläggning av våtmarker. Predation på ungar av mink och rovfåglar.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Skydda och upprätthålla bevarandevärdena i de livsmiljöer där arten häckar.

Grönbenan, *Tringa glareola* - A166

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Grönbenan häckar på myrar, sankar sjö- och älvstränder, från norra Skåne och norrut till finska gränsen. Under flytten vistas den ofta i mindre flockar vid våtmarker och kustområden. Grönbenan är en vanlig rastare i området under höstflytten, framförallt i juli och augusti. Den är fåtalig men regelbunden även under vårsträcket. Under flyttningen söker den sig till öppna kusttrakter. Arten kräver tillgång på öppet vatten och dyiga stränder. Sedan mitten av 1980-talet har grönbenan gått kraftigt tillbaka i södra Sverige troligen på grund av utebliven hävd. Arten är bedömd som livskraftig (LC).

Artspecifika bevarandemål

-

Artspecifika hot

Utebliven hävd. Dikning och torrläggning av våtmarker.

Artspecifika bevarandeåtgärder

-

Havsörn, *Haliaeetus albicilla* - A075

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Havsörnen är till stor del knuten till vatten, kustområden, större insjöar och vattenmagasin, för sitt födosök. Under häckningssäsongen består dess byten av fisk och fågel men den tar även medelstora däggdjur. Under övriga delar av året är andelen kadaver förhållandevis stor. De bygger stora, omfångsrika och tunga bon och kräver därför kraftiga gamla träd, i första hand tall, för boets placering. Botrådets medelålder längs ostkusten under 1970- och 80 talet var 160 år. Paren lever i

livslånga förhållanden och bona återanvänds år efter år. Vinterstammen i Sverige består även av fåglar från Finland och Ryssland, och i låg utsträckning även av fåglar från Norge och då uteslutande av ej köns mogna fåglar. Avläsningar av ringmärkta häckfåglar visar att hemortstroheten är mycket stark. Kontroller av ringmärkta häckfåglar under 25 års tid har hittills inte kunnat påvisa något utbyte mellan populationerna vid den svenska kusten och Lappland, inte heller mellan Lappland och Norge eller mellan Sverige och Tyskland eller Polen. Denna starka hemortstrohet innebär att en utgångspunkt i förvaltningen måste vara att delbestånden ska vara självbärande. Arten är bedömd som nära hotad (NT) och rödlistad.

Artspecifika bevarandemål

Se gemensamma bevarandemål.

Artspecifika hot

Havsörnarna har varit starkt påverkade av miljögifter som PCB och det finns ”nya” miljögifter som åter kan förvärra situationen. Till exempel vet man ännu inte hur och om bromerade flamskyddsmedel påverkar organismerna i havsmiljön och hur dessa ämnen transporteras uppåt i näringsväven. Avverkning av stora gamla träd och för kraftig avverkning i områden med boträd har stor inverkan på havsörnarnas häckningsframgång liksom annan exploatering i vistelseområden som gör att livsmiljöer tas i anspråk eller där ökat friluftsliv inverkar störande. Vindkraftverk är ett hot. Amerikanska studier visar på risken för kollisioner med rotorblad där vindkraft byggts i anslutning till vistelseområden för havsörn. Illegal förföljelse som fortfarande förekommer.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Boplatser för havsörn bör alltid skyddas från skogsbruksåtgärder genom naturvårdsavtal eller liknande. Under häckningsperioden 1 januari–15 augusti bör ingen avverkning eller annan störande verksamhet ske närmare än 500 m från boplatserna. Skogsbilvägar, vandringsleder eller raststugor bör ej anläggas närmare än 500 m. Vid slutavverkning bör en skyddszon på 100 m runt boplatserna lämnas intakt. För att trygga en succession av lämpligt boträd för kommande generationer av havsörn behöver ett betydligt större antal s.k. evighetsträd sparas vid avverkningar redan idag. Kusträckor som är viktiga häckningsområden eller övervintringsområden bör inte tas i anspråk för lokalisering av vindkraftparker. Stödutfodring under vintern medför en förhöjd överlevnad och hade en avgörande betydelse för att rädda beståndet när det var akut hotat. Idag finns inte detta behov på samma sätt, men en fortsatt förhöjd överlevnad genom vintermatning medför att arten mycket snabbare kan återkolonisera de områden som den försvunnit ifrån.

Jaktfalk, *Falco rusticolus* - A102

Artens förekomst är ej ännu fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Jaktfalken är världens största falkart och kan förväxlas med pilgrimsfalk, speciellt unga fåglar. Den häckar i klippbranter i fjällkedjan men bygger inga egna bo utan utnyttjar andra fågelbon ofta korpbön byggda under överhäng. Boplatserna kan användas under flera år. Under sin flyttning kan den rasta i Skålderviken. Arten är bedömd som sårbara och rödlistad.

Artspecifika bevarandemål

Se gemensamma bevarandemål

Artspecifika hot

Arten har periodvis minskat starkt på grund av jakt, miljögifter, jakt på deras viktigaste bytesdjur under häckningen (ripa), boplundring.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Sverige och Finland har ett särskilt ansvar ur ett EU-perspektiv för jaktfalken. I det åtgärdsprogram för jaktfalk som färdigställdes 2005 betonas vikten av ett löpande inventerings- och kontrollprogram för vissa områden i fjällkedjan i regi av de berörda länsstyrelserna. Med ett sådant inventeringsprogram kan man få kunskap om ev. förändringar av jaktfalkens reproduktion och populationsstorlek. Då jaktfalken är så starkt beroende av ripo måste effekterna av den fria småviltjakten utvärderas och fortlöpande följas upp. Ett utökat skydd av vissa revir föreslås genom skapande av fågelskyddsområden och att hänsyn tas kring boplatser när man anlägger vägar, kraftledningar, vindkraftverk, telemaster, vandrings- eller skoterleder och turistanläggningar i dessas närhet. Dessutom bör det utföras giftanalys på några ägg och ett fåtal alternativa bon bör byggas där uppenbara problem finns för lyckade häckningsresultat. Ett fortsatt internationellt samarbete bör ske för att begränsa den illegala handeln med rovfåglar i Europa och viss bevakning kan vara nödvändig vid exponerade boplatser.

Kentsk tärna, *Sterna sandivicensis* - A191

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Kentsk tärna häckar i kolonier, oftast tillsammans med skrattnås, längs havskuster på störningsfria låga, sandiga öar utan högre vegetation. Arten är en relativt ny fågelart i Skåne och häckade i början av 1900-talet på Måkläppen. 2-5 par häckade på Rönnen 2005-2006. Födan består huvudsakligen av fisk som fångas på större djup än vad som är regel bland övriga svenska tärnor. De vuxna fåglarna flyger regelmässigt upp till 20-30 km från häckplatserna för att fiska. Kentsk tärna rastar numera bara i området under vår- och höstflyttning. Arten har under de senaste 30 åren minskat kraftigt längs den svenska kusten. Arten är bedömd som sårbar (VU) och rödlistad.

Artspecifika bevarandemål

Målet är att den fortsätter förekomma som rastande men det ska finnas förutsättningar för arten att återkomma som häckfågel.

Artspecifika hot

Arten är extremt känslig för störning under häckningen. Störning i form av ökad båttrafik, expanderande friluftsliv, handredskapsfiske och fritidsfiske. Det finns exempel på att ett enda besök under häckningstid gjort att fåglarna övergett kolonin. Minskning av fiskarter viktiga som föda. Minskning av skrattnåsar som arten häckar tillsammans med. Förekomst av mink eller andra rovdjur. Massförekomst av trådalger i födosöksområdena som försvårar fiskfångst. Exploatering i eller i närheten av rast- häcknings- och fiskeplatser. Igenväxning kan leda till att viktiga häckningsplatser försvinner. Spridning och ackumulering av miljögifter i havsmiljön.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Möjliga häckningsområden bör skyddas från mänskliga aktiviteter genom införande av beträdnadsförbud eller andra begränsningar av friluftslivet. Bevarande av bytesfiskars lek- och uppväxtområden och därigenom en riklig födotillgång. Ingen exploatering i eller i närheten av områden där arten häckar och rastar.

Kungsfiskare, *Alcedo atthis* - A229

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Kungsfiskare är beroende av åar och bäckar med lummig strandvegetation, samt tillgång på lodräta strandbrinkar för sitt bobygge. Boet grävs normalt ut i en strandbrink som kan bestå av sand, mo, lera eller jord. Det finns också observationer av kungsfiskare som häckar i rotvältor i anslutning till vatten. Födan består av fisk som fångas genom stört dykning från fiskeplatser på utskjutande grenar. Vattendragen ska vara stillastående eller långsamt rinnande. Kungsfiskare flyttar under vintern söderut i Europa. Arten är bedömd som sårbar (VU) och rödlistad.

Artspecifika bevarandemål

Målet är att kungsfiskare ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområde ska inte minska. Kungsfiskarens livsmiljö med strandbrinkar eller rotvältor i anslutning till vatten och födosökmiljöer med lugnt rinnande vatten och skuggande vegetation i strandkanterna ska finnas kvar eller öka sin areal så att dess behov av föda och skydd tillgodoses.

Artspecifika hot

Artspecifika hot är att rotvältor, brinkar and andra naturliga boplatsmiljöer åtgärdas eller jämnas ut samt att all skuggande vegetation (träd och buskar) längs med vattendrag tas bort så att kungsfiskarna saknar bra fiskeplatser.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Det är viktigt att strandbrinkar och/eller rotvältor som finns längs med vattendrag sparas så att det ska finnas lämpliga häckningsplatser i området.

Ljungpipare, *Pluvialis apricaria* - A140

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ljungpipare häckar på större myrar från Småland upp till norra Norrbotten. Arten kräver stora, sammanhängande öppna områden för sin häckning. Den har häckat i Skåne men mycket tyder på att den är utgången som häckfågel i Skåne. Ljungpiparen rastar regelbundet i området under flytten, särskilt på höstarna. De samlas då i stora flockar, gärna på öppna jordiga åkrar i jordbrukslandskapet där den tillbringar mycket tid samt på betade ängar. Arten är bedömd som livskraftig (LC).

Artspecifika bevarandemål

Målet är att den fortsätter förekomma som rastande.

Artspecifika hot

Igenväxning av öppna områden, dikning, fragmentering av öppna marker.

Artspecifika bevarandeåtgärder

-

Myrspov, *Limosa lapponica* - A157

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Myrspov häckar i arktiska lågfjällområden. Under rastningen vår och höst söker den sig till kuster med grunda våtmarksmiljöer utan högre vegetation. Den kan se i området från mars till maj och åter under juli till augusti. Enstaka exemplar övervintrar i området. Arten är bedömd som sårbar (VU) och rödlistad.

Artspecifika bevarandemål

Arten ska förekomma som rastande.

Artspecifika hot

Myrspov är mest känslig under häckning, och eftersom den huvudsakligen bara rastar i området finns inget direkt hot.

Artspecifika bevarandeåtgärder

-

Pilgrimsfalk - *Falco peregrinus* (A103)

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Pilgrimsfalk häckar mestadels i klippbranter i södra Sverige, där äggen läggs på en, ofta svåråtkomlig klipphylla, samt på myrar i Norrland. Ibland utnyttjas bon som byggts av korp, fiskgjuse, kungsörn eller fjällvråk. Födan består nästan uteslutande av andra fåglar. Födovallet varierar efter bytestillgång och artsammansättning inom jaktreviren, men duva och skrattnås utgör stapelfödan för många falkpar under häckningstid. Inom större delen av sitt utbredningsområde minskade arten starkt under 1950- och 60-talen till följd av ökad giftspridning inom jord- och skogsbruk, men aktiva bevarandeinsatser gjorde att arten inte försvann helt. Under 2000-talet har en del falkpar etablerat sig i städer. Primära krav på boplats är en från människan någorlunda ostörd miljö samt en god bytestillgång. Styrande i valet av häckningsplats är också förekomsten av predatorer som berguv, kungsörn, mård och räv. Häckande par är mycket traditionsbundna och återvänder år efter år till samma häckplats. Återbesättning av falk sker i många fall i klippstup som varit övergivna under 50 till 70 år. Pilgrimsfalken är huvudsakligen en flyttfågel och lämnar häckningsplatserna under augusti-september. Vissa par och ensamma falkar övervintrar regelbundet i södra Sverige, ofta i hamnområden i städerna där de finner en lättexploaterad födokälla. Arten är bedömd som nära hotad (NT) och rödlistad.

Artspecifika bevarandemål

Målet är att pilgrimsfalk ska fortsätta häcka i närområdet och förekomma i livskraftiga populationer. Dess utbredningsområde ska inte minska. Pilgrimsfalkens livsmiljö bestående av branta ostörda klippor ska finnas kvar eller öka sin areal så att pilgrimsfalkens behov av häckningsplatser, föda och skydd tillgodoses.

Artspecifika hot

Illegal jakt, plundring av bo, miljögifter och bekämpningsmedel, mänsklig störning och exploatering (vägar, vindkraftsutbyggnad).

Artspecifika bevarandeåtgärder

Eftersom både pilgrimsfalk och dess bytesdjur är migrerande och rör sig inom och utom Europa är det önskvärt med ett ökat europeiskt samarbete för att kartlägga giftkällor och spridningsvägar för bl.a. flamskyddsmedel. Höga hänsynskrav vid eventuell vindkraftsutbyggnad och annan exploatering inom stora arealer där arten förekommer. Svenska representanter i internationella sammanhang bör verka för att lagstiftning och tillämpning inom EU bör skärpas när det gäller falkenerarsporten, samt att verka för att produktion och användande av hybridfalkar förbjuds inom EU. Om störning från friluftslivet uppstår vid en häckningsplats, t.ex. sportfiske under branter med häckande pilgrimsfalk eller eldning/astning/övernattning ovan stup med varnande pilgrimsfalk, bör beslut om tillträdesförbud under häckningstid tas i form av beslut om fågelskyddsområde såvida inte störningen kan avstyras på frivillig basis. Klättrare bör följa Svenska Klätterförbundets rekommendationer över vilka berg man kan klättra i under häckningsperioden mars-juli.

Falkpopulationerna i både södra och mellersta Sverige har efter 2005 uppvisat en positiv trend och utsättning av falk bedöms endast ha marginell betydelse. Avveckling av avelsprogrammet vid Nordens Ark påbörjades 2006 och avslutades 2013. Undvik att genomföra skogsvårdsåtgärder som röjning och avverkning, i närheten av branter under pilgrimsfalkens häckningstid (i södra Sverige mars-juli).

Rördrom, *Botaurus stellaris* - A021

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Rördrommen kräver grunda slättsjöar med täta vassbestånd (1-10 ha) och med god tillgång på fisk, grodor och vatteninsekter. Den lever undagömt i vassarna men fiskar gärna i glesare vegetation intill kanaler eller i vassens ytterområden. Hanarna bildar revir i vassområden och försvarar sedan dessa revir från inkräktande andra hanar. Rördrommen flyttar huvudsakligen till Västeuropa under vintern, men enstaka fåglar övervintrar regelbundet i Skåne. Arten är bedömd som nära hotad (NT) och rödlistad.

Artspecifika bevarandemål

Målet är att rördrom ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområde ska inte minska. Rördrommens livsmiljö med täta vassbestånd och födosökmiljöer med glesare vassbestånd och goda fiskemiljöer ska finnas kvar men inte öka så att rördrommens behov av föda och skydd tillgodoses.

Artspecifika hot

Minskad förekomst av bladvass. Gammal bladvass kan utgöra bristvara under vissa år på grund av isrörelser i samband med eller efter isläggning.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Det är viktigt att regelmässigt följa förekomsten av bladvass och att vara restriktiv med kommersiell vasstäkt.

Silvertärna, *Sterna paradiseaea* - A194

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Silvertärnan häckar i hela landet vid kusten men även i inlandet vid tjärnar och större sjöar. Den häckar i kolonier och kräver tillgång till fiskrika, grunda kustområden samt störningsfria häckningsplatser. Arten livnär sig inte bara på fisk utan även på insekter som kan fångas nära vattenytan eller i luften. Arten har häckat i området. Arten är bedömd som livskraftig (LC).

Artspecifika bevarandemål

Se gemensamma bevarandemål.

Artspecifika hot

Störning i form av ökad båttrafik och expanderande friluftsliv. Rovdjur som till exempel räv och mink. Spridning och ackumulering av miljögifter i havsmiljön. Exploatering av eller i närheten av häcknings- och rastningsområden.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Möjliga häckningsområden bör skyddas från mänskliga aktiviteter genom t ex beträdnadsförbud eller andra begränsningar av friluftslivet. Begränsning av rovdjur som mink och räv i häckningsområden. Bevarande av fiskars lek- och uppväxtområden och därigenom en riklig födotillgång.

Sjörre, *Melanitta nigra* - A065 och Svärta, *Melanitta fusca* - A066

Artens förekomst är ej ännu fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Båda arterna häckar i Sverige vid sjöar i fjälltrakterna samt i fjällens vide- och björkzoner från norra Dalarna till norra Norrbotten medan svärtan även häckar vid bräckt vatten i Östersjöns skärgårdar. Svärta häckar även i minde antal på Gotland och längs Finska- och Bottniska viken samt i norra Skåne och i Blekinge. Båda arterna övervintrar till havs och längs kusterna i södra Östersjön där Skälderviken pekats ut som ett av landets viktigaste för båda arterna. Sjörren är bedömd som livskraftig (LC) medan svärtan är bedömd som nära hotad (NT) och rödlistad

Artspecifika bevarandemål

Övervintringsområdena ska vara säkra och föda ska finnas i tillräcklig utsträckning av hög kvalitet där Skälderviken ska utgöra ett av dessa områden. I övrigt se gemensamma bevarandemål.

Artspecifika hot

Precis som för andra sjöfåglar som övervintrar till havs i stora flockar är illegala och oavsiktliga oljeutsläpp ett allvarligt hot. Storskalig anläggning av vindkraftparker kan få negativa effekter för artens ruggning och övervintring. Svärtans sena häckningsvanor gör den mer utsatt för minkens predation än arter som häckar tidigt.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Arbeta internationellt mot illegala utsläpp av olja liksom för att förhindra oljeutsläpp orsakade av olyckor där bättre kontroll och uppföljning av gällande regler för att minimera riskerna för oljeskador. Svärtans behov av födosöksområden och ruggningsområden måste beaktas vid planering av framtida parker med vindkraftverk. Musselbankarna i och i närheten av Natura 2000-området bör skyddas från all exploatering

Skärfläcka, *Recurvirostra avosetta* - A132

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Skärfläckan försvann som häckfågel i Sverige i mitten av 1800-talet men återkoloniserade i slutet av 1920-talet och häckar nu stabilt i de södra delarna i landet. Den häckar i kolonier under april till juni, inom området framför allt på Rönnen. Arten kräver stora sammanhängande områden och de bästa häckningslokalerna omgärdas av öppna välhävda strandängar. Boet placeras ofta nära vattenlinjen på låglänta strandängar, i tångvallar eller på sandrevlar. Arten behöver ha stora födosöksområden med grunt vatten och sandiga eller gyttjiga bottenar. Näbbens utseende och rörelsesätt vid proviantering utgör en specialisering för att fånga havsborstmaskar i strandvattnets dyskikt.

Arten är bedömd som livskraftig (LC).

Artspecifika bevarandemål

Målet är att arten ska fortsätta förekomma som häckande och öka i antal.

Artspecifika hot

Störning i form av ökad båttrafik, expanderande friluftsliv och fritidsfiske. Störningar har resulterat i att många häckningar misslyckats. Upprepade störningar kan orsaka att hela kolonier överges. Predation på ägg och ungar av kråkor och räv är ett stort hot mot arten. Försämrad hävd kan leda till att viktiga häckningsplatser försvinner. Över 90 % av de i Europa övervintrande skärfläckorna samlas på endast tio lokaler. Om kvaliteten i något av dessa områden försämras kan det få stora följder för arten.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Beträdnadsförbud och andra begränsningar av friluftslivet bör råda under häckningstiden, 1 april till 15 juli, även i potentiella häckningsbiotoper, strandängar, gräsholmar och sandrevlar, i tidigare

häckningsområden eller där de har stora möjligheter att nyetablera sig. Vandringsleder och fågeltorn bör komplettera skyddsbestämmelserna så att det ökande rörliga friluftslivet kanaliseras. Stigar och leder bör ej passera närmare än 500 m från häckningslokaler. Røjning eller hävd för att förhindra igenväxning i häckningsmiljöer. Strandnära vattensamlingar ska bibehållas och området kring dem betas. Eftersom skärfläckorna är koncentrerade till ett fåtal övervintringsplatser är det viktigt att Sverige verkar internationellt för ordentligt skydd av dessa.

Småfläckig sumphöna, *Porzana porzana* - A119

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Småfläckig sumphöna häckar vid våtmarker med någorlunda stabilt lågt vattenstånd och inte helt slutna vegetation. Den föredrar mader med fräken eller högstarr, i andra hand områden med bladvass eller säv. Födan består av små vatteninsekter och vattenväxter. Vid häckning kan två kullar förekomma under året, vilket betyder att häckning kan ske ganska sent under säsongen. Småfläckig sumphöna är en flyttfågel som övervintrar i Afrika eller Sydeuropa. Arten är bedömd som sårbar (VU) och rödlistad.

Artspecifika bevarandemål

Målet är att småfläckig sumphöna ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområde ska inte minska. Småfläckig sumphönas livsmiljö för häckning och födosök med våtmarker ska finnas kvar eller öka sin areal så att dess behov av föda och skydd tillgodoses.

Artspecifika hot

Ingen hotbild som inte redan tas upp i stycket Skydd och bevarandeåtgärder bedöms föreligga i området.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Bete eller slåtter på våta strandängar har en positiv effekt, eftersom detta förhindrar igenväxning med buskar och träd.

Smålom, *Gavia stellata* - A001

Arternas förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Smålom häckar inte i Skåne men rastar vid kusten. Smålommen övervintrar nästan uteslutande till havs, och flertalet svenska fåglar har en sydvästlig sträckriktning till övervintringsområden i Skagerack, Kattegatt och Nordsjön, med enstaka återfynd längre söderut. Under vintern är smålommen den vanligaste lommen i västra Europas havsområden. Den verkar övervintra i mer landnära vatten än storlommen, och sällan i områden med över 30 m djup. Eftersom smålommen snävt inriktar sitt födosök mot lax- och mörtartad fisk upptill cirka 20 cm, är den mer sårbar än storlommen för de ekologiska förändringarna i sura vatten. Vidare har förhållandevis höga kvicksilverhalter uppmätts i smålomsägg insamlade i södra och mellersta Sverige. Det är oklart hur olika dödsorsaker under flyttningen och övervintringen bidrar till hotbildningen, men bland återfynd av ringmärkta

smålommar utgör oljeskador och fångst i fiskredskap de dominerande dödsorsakerna. Smålom är bedömd som nära hotad (NT) och rödlistad.

Artspecifika bevarandemål

Se gemensamma bevarandemål

Artspecifika hot

Smålommen är utsatt för en komplicerad hotbild i sina övervintringsområden i marina miljöer. I Nordsjön och Östersjön har stora delar av vinterområdena tagits i anspråk för bl.a. kommersiellt fiske, sjöfart, sandsugning och vindkraftverk; med risk för att lommarna störs och undanträngs från viktiga fiskeområden. Övervintrande smålommar tycks stadigvarande undvika närområdet upptill i varje fall 2 km kring havsbaserade vindkraftverk. Man har bedömt att ungefär 0,5 % av den europeiska vinterpopulationen omkommer i fisknät och att ytterligare upptill 0,1 % till följd av oljeskador. I fiskevattnen har försurning under mitten och slutet av 1900-talet medverkat till utglesade bestånd av bytesfisk. I sydvästra Sverige kunde tillbakagången under mitten på 1900-talet bland annat kopplas till försurningsskador i fiskesjöarna.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Flera bevarandeåtgärder är kopplade till häckningsområdena men för övervintringsområdena tillhör smålommen de fågelarter som bedömts vara sårbara för utbyggnaden av vindkraft. I första hand med avseende på farhågor för att lommarnas kanske undviker häckningsplatser i närområdet kring vindkraftverk, men underlaget för mer definitiva bedömningar är litet. För arten behövs bättre förståelse om frågor kopplade till exponering för kvicksilver via födointaget mot bakgrund om uppgifter om högt kvicksilverinnehåll i äggen, ökande kvicksilverhalter i insjöfisk sedan 1990-talet samt att många fiskesjöar har bedömts vara sårbara för exponering av kvicksilver.

Småskrake, *Mergus merganser* - A069

Arternas förekomst är ej ännu fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Småskraken häckar vid kusten och i sjöar från Skåne till Norrbotten, mer sällan vid sjöar i Skåne. Den häckar sent, äggen läggs i slutet av maj eller början av juni och ungarna kommer ibland inte fram förrän in i juli. Paren häckar ensamma eller i grupp i små kolonier ofta på öar eller holmar. Boet byggs nära vatten och placeras i skydd av någon sten eller under en buske, bland träd- eller buskrötter. Arten har, precis som ejdern, ofta kollektiv omvårdnad om ungarna. Arten livnär sig på småfisk och kräftdjur som flera individer fiskar tillsammans genom att på en rad, sida vid sida, jaga fisken mot stranden. Arterna är bedömd som livskraftig (LC).

Artspecifika bevarandemål

Se gemensamma bevarandemål.

Artspecifika hot

Eftersom småskraken är beroende av klara vatten för att kunna fiska är grumling av vattnet där den letar föda negativ för arten. Marklevande predatorer som mink kan ha en negativ inverkan liksom miljögifter som den kan få i sig via födan.

Artspecifika bevarandeåtgärder

-

Småsnäppa, *Calidris minuta* – A145*Arternas förekomst är fastställd i regeringsbeslut.*Beskrivning

Småsnäppan är en arktisk art som rastar i området, framförallt på sin väg tillbaka till övervintringsområdena, då den oftast kan ses tillsammans med kärrensäppor. Arterna är klassad inom kategorin "ej tillämplig" (NA).

Artspecifika bevarandemål

Se gemensamma bevarandemål.

Artspecifika hot

-

Artspecifika bevarandeåtgärder

-

Småtärna, *Sterna albifrons* - A195*Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.*Beskrivning

Småtärnan är den minsta av Europas tärnor. Den häckar i små kolonier vid flacka och sandiga kuster längs Östersjökusten, framförallt i de södra delarna, liksom längs västkusten samt sparsamt i inlandet. Den är snäv i sitt val av häckningsområden och vill ha låglänta, vegetationsfria stränder med sandstrand, sand- eller grusrevlar, skalgrusbankar eller ruderatmarker nära grunda fiskrika kustområden där de livnar sig på småfisk och kräftdjur. Arten har haft en stabil populationsutveckling den senaste 30-årsperioden med ökande antal häckande par inom området där de häckar på Rönnen. Arten är bedömd som sårbar (VU) och rödlistad.

Artspecifika bevarandemål

Målet är att arten ska fortsätta förekomma som häckande och i ett större antal.

Artspecifika hot

Störning i form av badturism, expanderande friluftsliv, handredskapsfiske och fritidsfiske, lösspringande hundar samt båttrafik inom eller i närheten av häckningsområden. Igenväxning och exploatering, speciellt av ruderatmark, kan leda till att viktiga häckningsplatser försvinner. Ökad predation av trutar och kråkfåglar. Spridning och ackumulering av miljögifter i havsmiljön.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Möjliga häckningsområden bör skyddas från störning av människor genom beträdnadsförbud eller andra begränsningar av friluftslivet. Båttrafik i närheten av häckningsområden bör begränsas.

Igenväxning av viktiga häckningsmiljöer bör förhindras. Begränsning av bopredatorer såsom trutar och kråkfåglar i häckningsområden kan behöva göras. Bevarande av fiskars uppväxtområden och därigenom en riklig födotillgång. Det är vidare viktigt att småtärnans fiskevatten hålls fria från utsläpp av kemikalier.

Stenfalk, *Falco columbarius* - A098

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Stenfalken är en småfågelspecialist som häckar i anslutning till öppna, småfågelryka barrskogar i Norrland. Natura 2000-området nyttjas som födosöksområde främst under flyttningstider vår och höst. Arten är bedömd som livskraftig (LC).

Artspecifika bevarandemål

Målet är att stenfalken ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområde ska inte minska. Stenfalkens livsmiljö för födosök med öppna gräsmarker ska finnas kvar eller öka sin areal så att dess behov av föda och skydd tillgodoses.

Artspecifika hot

Inga hot föreligger inom området.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Inga bevarandeåtgärder krävs för närvarande.

Svarthakedopping, *Podiceps auritus* - A007

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Svarthakedopping förekommer över stora delar av landet men framför allt i de östra delarna. Svarthakedoppingen häckar i en mängd olika typer av sötvatten, allt ifrån små viltvatten, dammar, kärr, agmyrar och vattenfyllda lertag som till större sjöar, både eutrofa slättsjöar och mer näringsfattiga skogssjöar. Genomgående för alla dessa vatten är att fisk antingen saknas eller att fiskförekomsten är reducerad. Födan under häckningstiden består huvudsakligen av evertebrater, speciellt akvatiska men också terrestra insekters larvstadier, samt till en mindre del fisk, salamandrar (vuxna och larver) samt grodyngel. Vinterfödan består förmodligen till större delen av fisk. Övervintrar huvudsakligen i marin miljö. Litteraturuppgifter anger att arten övervintrar längs Norges västkust, i Skagerack/Kattegatt samt i kusttrakterna av Engelskakanalen–Holland samt i Skottland. Isfria vintrar finns en liten övervintrande stam i sydvästra Vättern och relativt nyligen har konstaterats att närmare 2000 individer övervintrar i södra Östersjön, främst Pommerska bukten. Arten är bedömd som livskraftig (LC).

Artspecifika bevarandemål

Se gemensamma bevarandemål.

Artspecifika hot

Svarthakedoppingen har stora svårigheter att reproducera sig med lyckat resultat i småvatten där fisk planteras in (p.g.a. näringskonkurrens). Fortskridande förorening av havsmiljön (främst oljeutsläpp) samt, åtminstone på vissa lokaler, sämre predatorskydd på grund av kraftigt minskande eller totalt försvinnande skrattnåskolonier. Bifångst i fiskeredskap i övervintringslokalerna

Artspecifika bevarandeåtgärder

Fiskinplantering skall inte ske i viltvatten eller andra naturligt fisktomma småvatten. Artens preferens för viktiga övervintringsområden samt eventuella negativa miljöförändringar i dessa områden bör utredas.

Svärta, *Melanitta fusca* - A066

Artens förekomst är ej ännu fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Arten häckar i Sverige vid sjöar i fjälltrakterna samt i fjällens vide- och björkzoner, från norra Dalarna till norra Norrbotten, samt vid bräckt vatten i Östersjöns skärgårdar. Svärta häckar även i mindre antal på Gotland, längs Finska- och Bottniska viken samt i norra Skåne och i Blekinge. De övervintrar till havs och längs kusterna i södra Östersjön och i Skälderviken. Svärtan är bedömd som nära hotad (NT) och rödlistad.

Artspecifika bevarandemål

Övervintringsområdena ska vara säkra och föda ska finnas i tillräcklig utsträckning av hög kvalitet. I övrigt se gemensamma bevarandemål.

Artspecifika hot

Precis som för andra sjöfåglar som övervintrar till havs i stora flockar är illegala och oavsiktliga oljeutsläpp ett allvarligt hot. Storskalig anläggning av vindkraftparker kan få negativa effekter för artens ruggning och övervintring. Svärtans sena häckningsvanor gör den mer utsatt för minkens predation än arter som häckar tidigt.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Arbeta internationellt mot illegala utsläpp av olja liksom för att förhindra oljeutsläpp orsakade av olyckor där hårdare regler för oljetransporter och tankrengöring bör införas för att minimera riskerna för oljeskador. Svärtans behov av födosöksområden och ruggningsområden måste beaktas vid planering av framtida parker med vindkraftverk. Musselbankarna i och i närheten av Natura 2000-området bör skyddas från all exploatering.

Sångsvan, *Cygnus cygnus* - A038

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Sångsvanen häckar i grunda, vegetationsrika vatten. Den kräver god tillgång på undervattensväxter under häckningssäsongen, liksom lämplig och god tillgång på grön växlighet under vintersäsongen. Arten kräver relativt ostörda områden under sin flyttning och övervintring. Arten har ökat nästan explosionsartat sedan början av 1900-talet, då den närmade sig utrotning på grund av bland annat jakt. Den sydsvenska populationen härstammar sannolikt delvis från svanar som släppts ut från djurparker och fågeldammar. Arten är bedömd som livskraftig (LC).

Artspecifika bevarandemål

Målet är att sångsvanen ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområde ska inte minska. Sångsvanens livsmiljö med grunda vegetationsrika vatten ska finnas kvar eller öka sin areal så att sångsvanens behov av häckningsplatser, föda och skydd tillgodoses.

Artspecifika hot

Ingen hotbild finns för närvarande.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Områdena bör ses över regelbundet och anpassas efter eventuella ändringar i hur de nyttjas av sångsvanar och andra andfåglar. I vissa fall kan det vara motiverat att lämna spannmål för att styra svanarna, och på det viset minimera skador på jordbruket.

Törnskata, *Lanius collurio* - A338

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Häckningsplatserna utgörs av öppna mosaikartade marker med rik insektsförekomst på varma, solbelysta lokaler. Häckningslokalerna kräver god tillgång till attraktiva insektsmiljöer i form av blommande och bärande buskar som nypon, slån eller björnbär, i kombination med öppna partier, t.ex. kortbetade gräsytor. Vid häckning bildar fågelparen revir, och boet byggs i lämpliga buskar med en höjd på ca 0,5 – 2 m. Vid mänsklig störning kan arten under äggläggning överge boet, och bopredation är en vanlig orsak till att häckning misslyckas (30 – 50 % av alla bon prederas). Födan utgörs huvudsakligen av stora insekter, men sällsynt även smågnagare och småfåglar. Arten övervintrar i södra Afrika. Arten är bedömd som livskraftig (LC).

Artspecifika bevarandemål

Målet är att törnskata ska finnas kvar i livskraftiga populationer och dess utbredningsområde ska inte minska. Törnskatans livsmiljö för födosök med insektsrika, blomrika och omväxlande gräsmarker ska finnas kvar eller öka sin areal så att dess behov av föda och skydd tillgodoses. I livsmiljön ska det också finnas buskar som lämpar sig väl för arten att häcka i.

Artspecifika hot

Ett indirekt hot mot törnskatan är brist på blommande växter. En hög artdiversitet och stor mängd av blommande växter är kopplat till rik insektsförekomst, vilket är en nödvändighet för att törnskatan ska kunna genomföra lyckade häckningar.

Närliggande kråkfågelkolonier har en starkt negativ inverkan på törnskatans häckningsframgång. Kråkfåglar plundrar ofta törnskators bon, och som ett resultat av detta är det inte ovanligt att törnskator väljer bort lämpliga bon om det finns mycket kråkfåglar i närheten.

Artspecifika bevarandeåtgärder

Vid återupptagen hävd och röjning ska en del buskar, ex. hagtorn, slån och nypon, som fungerar som häckningsplatser, sparas.

Referenser

- Andersson, S., Stål, J. och Magnusson, M. 2007. Inventering av Natura 2000-områden i Skälderviken – Jonstorp-Vegeåns mynning, Ängelholms kronopark. Marin monitoring på uppdrag av Länsstyrelsen i Skåne län.
- ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.
- Artdatabankens Artfaktablad (2015) för de rödlistade arterna inom området
- Artdatabanken 2018. Rödlistade arter i Sverige, <https://www.artdatabanken.se/var-verksamhet/rodlistning/>.
- Artdatabanken 2018. <https://artfakta.artdatabanken.se/>
- Artdatabanken 2018. <https://artportalen.se/>
- Bengtsson, K. & Green M. 2013. Skånes Fågelatlas. SkOF, Vellinge. ANSER Suppl. nr 65.
- Blom, E-L. 2017. Sexual signaling and noise pollution – implications for courtship behavior and reproductive success in two vocal species of marine gobies. Doktorsavhandling, Naturvetenskapliga fakulteten, Göteborgs universitet.
- Havsmiljöinstitutet. 2017. Åtgärder för att minska sjöfartens påverkan på havsmiljön. Havsmiljöinstitutets rapport 2017:2 <http://havsmiljoinstitutet.se/publikationer/sjofart/>
- Emanuelsson, U. mfl., 2002. Det skånska kulturlandskapet, Årsbok för Naturskyddsföreningen i Skåne 2001, Lund.
- Flodin L-Å., Green M. & Ottvall, R. 2008. Häckande fåglar på havsstrandängar i Halland och Västra Skåne 2007. Länsstyrelsen i Skåne, rapport nr. 2008:47
- Green, M. 2016. Inventering av strandängsfåglar - Sammanställning av resultat för västra Skåne och Vombsänkan 2012. Länsstyrelsen Skåne, rapport nr 2016:11.
- Larsson, K., Hassellöv, I-M. 2014. Även lite olja kan göra stor skada i havsmiljön. I: Sjöfarten kring Sverige och dess påverkan på havsmiljön. Havsmiljöinstitutets rapport nr 2014:4
- Länsstyrelsen i Skåne län 2005. Bevarandeplan för Natura 2000-området Jonstorp-Vegeåns mynning. Diarienummer 511-22584-05.
- Länsstyrelsen Skåne 2017. Förslag till förändring av fiskeregler i marina skyddade områden i Skåne län för att nå bevarandemålen - första omgången. Diarienummer 5511-16543-2017.
- Länsstyrelsen Skåne 2014. Bildande av naturreservatet Jonstorp-Vegeåns mynning i Höganäs och Helsingborgs kommuner, Skåne län. Beslut 2014-08-21, diarienummer 511-11945-2011.
- Länsstyrelsen Skåne 2014. Fastställelse av skötselplan för naturreservatet Jonstorp-Vegeåns mynning i Höganäs och Helsingborgs kommuner, Skåne län. Beslut 2014-08-21, diarienummer 511-14668-2014.
- Žydelis, R. m.fl. 2009. Bycatch in gillnet fisheries – An overlooked threat to waterbird populations. *Biological Conservation* 142:1269-1281.
- Žydelis, R., Small, C., & French, G. 2013. The incidental catch of seabirds in gillnet fisheries: A global review. *Biological Conservation* 162: 76-88.
- Östman Ö, Eklöf J, Klemens Eriksson B, Olson J, Moksnes P-O, Bergström U. 2016. Top-down control as important as nutrient enrichment for eutrophication effects in North Atlantic coastal ecosystems. *Journal of Applied Ecology*, 53 (4) p. 1138-1147.

Upprättad av Länsstyrelsen Skåne

Planförfattare: Agnes Jansson

Senast reviderad: 2018-12-20 av Lena Svensson

Bevarandeplanen för Skälderviken

Natura 2000-området Skälderviken i Höganäs, Helsingborgs och Ängelholms kommuner har som syfte att bevara det värdefulla fågellivet. Det högproduktiva grunda havsområdet ger förutsättningar för områdets stora betydelse som livsmiljö för fisk, marina däggdjur och fåglar. Av särskild betydelse är området som födosöksområde för häckande och rastande vadarfåglar och för övervintrande sjöfågel.

En del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda Natura 2000-områden och upprätta bevarandeplaner. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter som förekommer i Europa och att upprätthålla Natura 2000-områdenas fåglar i gynnsam bevarandestatus inom den biogeografiska regionen.

Bevarandeplanen innehåller bevarandesyftena och bevarandemålen med Natura 2000-området via de tre kriterierna populationsutveckling och utbredningsområde för fågelarterna samt deras livsmiljöer. Bevarandeplanen innehåller också beskrivning av området, beskrivningar av alla utpekade fågelarter, förutsättningar för gynnsam bevarandestatus, vad som kan påverka Natura 2000-området negativt samt vilka skötselåtgärder som behövs göras i Natura 2000-området.

Länsstyrelsen
Skåne

www.lansstyrelsen.se/skane